No. 1573

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

1852

Deze Courant verschijnt te Amsterdam, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.

Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseeren aan het Bureau dezer Courant.

VRIJDAG, 25 JUNIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cen s zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 24 Junij.

Het laatste bij ons ontvangen nummer van het *New-York-Freeman's-Journal* (dat van 5 Junij) bevat den Herderlijken Brief, door de Vaders van het Koncilie van Baltimore gerigt tot de geestelijkheid en de geloovigen van Noord-Amerika. Die gewigtige brief beslaat niet minder dan 6½ kolom van dat reusachtig weekblad en wordt besloten met de onderteekening van 6 aartsbisschoppen en 26 bisschoppen van Noord-Amerika. Zeer opmerkelijk vinden wij daarin de wijze, waarop het Koncilie het gezag van den Heiligen Stoel beschrijft en waardeert, waarom wij dit gedeelte, waarmede de brief begint, hier letterlijk laten volgen:

»Onder magtiging van onzen H. Vader Pius IX, in een nationaal Koncilie vergaderd, kennen wij geen dringender en tevens voor ons gevoel aangenamer pligt, dan ons te rigten tot de aan onze zorg toevertrouwde kudde. De verkleefdheid aan de leer en aan de oefeningen van onze heilige godsdienst, die de Katholijken der Vereenigde Staten kenmerkt; de leerzaamheid en gehoorzaamheid die zij steeds hebben betoond; de hartelijke eensgezindheid die in het gansche katholijke ligchaam dezer uitgestrekte landstreek heerscht, in weerwil van het verschil van oorsprong, gebruiken en taal; hun algemeene godsvrucht en ijver in de beoefening der Evangelische deugden, vervullen onze harten met vreugde, en beloonen ons ruimschoots voor de zorgen en bekommeringen onzer herderlijke bediening. Wij mogen de woorden van den Apostel bezigen: »Onze mond is geopend voor U en ons »hart is ruimer geworden. — Groot is ons vertrouwen »in U; groot is onze roem wegens U. Wij zijn vervuld »met vertroosting, en wij vloeijen over van vreugde bij »al onze kwellingen.

»Het gezag, dat wij uitoefenen, is ons gegeven door Christus. Wij zijn Zijne dienaren, Zijne gezanten. Wij vorderen geene magt, noch zoeken eenigen invloed dien God ons niet wilde laten bezitten. Het is onze pligt het heilig pand des geloofs te bewaren, want dit pand is ons toevertrouwd en van ons zal er bij onzen goddelijken Meester rekenschap van gevorderd worden. God heeft tot ons gesproken in verschillende tijden en op onderscheidene wijzen, in vroegere tijden tot onze Vaderen door de Profeten en ten laatste door Zijnen Zoon. En die Zoon, de glans van de glorie Zijns Vaders en het beeld Zijner zelfstandigheid, heeft ons tot bewaarders gesteld van Zijne leer, en heeft ons het ambt der verzoening opgedragen. Daar de mensch noodig had de onderrigtingen van God te ontvangen, zoo moet hij dat goddelijk onderrigt slechts ontvangen door een kanaal, dat hetzelve behoedt voor al hetgeen zijn zuiverheid krenken en alzoo zijn gezag vernietigen zoude. Wij moeten niet alleen weten dat God gesproken heeft; maar wij moeten ook ten allen tijde verzekerd zijn Zijne stem te hooren. Ofschoon Hij voor de menschen niet meer zigtbaar is, heeft Christus onze God ons echter niet als weezen achtergelaten. Hij heeft den H. Geest gezonden, ... Hij heeft de aardsche bouwstoffen, die Hij heeft uitgekozen voor de vorming zijner Kerk, bezield met den adem des eeuwigen levens, en die Heilige Geest woont altoos in de Kerk, leert haar alle waarheid, bewaart haar voor alle dwaling en maakt haar tot een veilige gids naar de weiden des heils, naar de fontein waaruit het eeuwig leven vloeit. Alzoo wordt het woord vervuld: »Wie u hoort, hoort mij;" Alzoo is de Kerk, »het huis van den levenden God, de pilaar en de grondvest der waarheid." En op dezen grondslag berust voor u de verpligting, welke wij met hetzelfde vertrouwen opleggen als de Apostelen van Christus: »Gehoorzaamt aan uwe Kerkvoogden en weest hun onderdanig, want zij waken om rekenschap te geven van uwe zielen."

De bron van dit gezag is Christus. Het kanaal, waardoor het aan de andere leden der Kerk wordt medegedeeld, is de Bisschop van Rome. Die opvolger van den H. Petrus is de erfgenaam der voorregten, die aan den Prins der Apostelen zijn toegekend; de Kerk is op hem gebouwd, als op den hoeksteen, dien de wijze Bouwmeester heeft uitgekozen; het is aan hem, in den persoon van Petrus, voor wien Christus bijzonderlijk gebeden heeft, dat het gegeven is zijne broeders te bevestigen. Even als in alle andere landen waar de Kerk gevestigd is, is onze hierarchie onder zijne Vaderlijke hoede ontstaan; zij heeft zich ontwikkeld in getal en waardigheid, met zijne goedkeuring en bekrachtiging; en de leden van het Episkopaat, ofschoon verspreid over de uitgestrekte streek die den eenen Oceaan van den anderen scheidt, hebben blijmoedig hare roepstem gehoorzaamd om zich te vereenigen in een nationaal Koncilie, onder voorzitting van een bijzonderen vertegenwoordiger van den H. Stoel, in den persoon van den eerwaardigen Aartsbisschop van Baltimore. Wij verheugen ons over deze gelegenheid om onze gehechtheid aan het middenpunt der katholijke eenheid te verkondigen, en wij sporen u aan tot eene warme liefde voor den H. Stoel, waarop eene onafgebroken reeks van herders van Christus af tot op onze dagen gezeten heeft. Het is de H. Stoel, die al de dwalingen heeft veroordeeld, welke de menschen hebben gepoogd overeen te brengen met de leer der Openbaring, en die altoos waakt over de ongeschondenheid des geloofs, en de reinheid der kerkelijke tucht bewaart. Hopen wij dat de verkeerde begrippen van vele onzer medeburgeren, ten aanzien van den aard des gezags, dat wij toekennen aan den Bisschop van Rome als opvolger van den H. Petrus; hopen wij dat die begrippen zullen verdwijnen, en dat die opperste zetel, waaruit de priesterlijke eenheid voortvloeit, zal erkend worden als het middenpunt van het geestelijk gezag, als de bron van alles wat groot en ontzagwekkend is in de uitgestrektheid, de eensgezindheid en de duurzaamheid der Kerk.

»Laten wij bidden dat allen, die van de Kerk gescheiden zijn, komen tot de kennis der waarheid, opdat de vreesselijkste uitersten, waarin de dwaling diegenen stort, welke het door Jesus Christus gevestigde gezag verworpen hebben, de menschen mogen nopen een beginsel te erkennen, hetwelk alleen hen kan vereenigen tot *éene* kudde onder *éénen* herder. Laten onze vereenigde gebeden opstijgen tot den Vader der barmhartigheden, die begeert dat alle menschen zalig worden en tot de kennis der waarheid komen, dat dit zoo zeer gewenschte doel moge bereikt worden, ons herinnerende dat wat onmogelijk is voor den mensch, door den invloed der goddelijke genade kan mogelijk worden."

Deze belangrijke brief droeg de volgende onderteekeningen.

FRANCIS PATRICK, Aartsbisschop van Baltimore en Legaat van den Pausselijken Stoel. FRANCIS NORBERT, Aartsbisschop van Oregon. PETER RICHARD, Aartsbisschop van St. Louis. ANTHONY, Aartsbisschop van New-Orlans. JOHN, Aartsbisschop van New-York. JOHN BAPTIST, Aartsbisschop van Cincinnati. MICHAEL, Bisschop van Mobile. MATTHIAS, Bisschop van Dubuque. RICHARD PIUS, Bisschop van Nashville. JOHN JOSEPH, Bisschop van Natchez. RICHARD VINCENT, Bisschop van Wheeling. PETER PAUL, Bisschop van Zela en Administrator van Detroit. JOHN MARY, Bisschop van Galveston. MICHAEL, Bisschop van Pittsburg. ANDREW, Bisschop van Little Rock. JOHN, Bisschop van Albany. IGNATIUS ALOYSIUS, Bisschop van Charleston. JOHN MARTIN, Bisschop van Milwaukie. JOHN BERNARD, Bisschop van Boston. AMEDEUS, Bisschop van Cleveland. JOHN, Bisschop van Buffalo. MARTIN JOHN, Bisschop van Louisville. JAMES OLIVER, Bisschop van Chicago. AUGUSTIN M. M., Bisschop van Nesqualy. JOSEPH SADOC, Bisschop van Monterey. BERNARD, Bisschop van Hartford. FRANCIS XAVIER, Bisschop van Savannah. JOHN, Bisschop van Richmond. JOHN, Bisschop van Agathon, Vikaris Apostolick van Nieuw Mexico. JOSEPH, Bisschop van St. Paul. JOHN BAPTIST, Bisschop van Messena, Vikaris Apostolick van het Westelijk Indische grondgebied van het Rotsachtig Gebergte. JOHN NEPOMUCEN, Bisschop van Philadelphia.

Van iemand die zich »oog- en oorgetuige" noemt, ontvangen wij de volgende mededeeling. De waarheid van het feit is onloochenbaar; de inkleeding laten wij voor rekening van den geestigen steller:

»Onlangs woonde ik te Amsterdam eene vergadering bij van de *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*. Het ging daar toe als naar gewoonte. Het Bestuur had reden zich geluk te wenschen met den nieuw gebleken bijval, waarin het zich van den kant der Leden verheugen mag; en de Leden verheugden zich in de onderscheiding, waarmede zij steeds door het Bestuur behandeld worden. Men was over zich zelven en over elkander tevreden. Nadat het Bestuur de lijst zijner belangrijke mededeelingen aan de Leden had afgehandeld, en deze door eene diepe stilte van hunne aandacht, door een goedkeurend knikken en fluisteren van hunne goedkeuring, en zelfs door een glimlachje en 't wegknippen van een traantje van hunne bewondering voor de houding en handelingen des Bestuurs in het afgeloopen saizoen hadden blijk gegeven; toen de President op het punt was den ontbindenden hamer te laten vallen voor de oogen der opgetogen menigte, vroeg iemand uit het *parterre* (een parterre [bloemperk] van hoeden, niet van rozen),... neen, ik vergis mij, van de gaanderij: »President,... mag ik wel eens voor een oogenblikje het woord asjeblieft verzoeken?..."

— »Ja wel, meneer, met pleizier," zeide de President. »Heeren, meneer heeft het woord," en de hamer tikte aangenaam op het groene laken.

»Meneeren," zeide de man op de gaanderij, met een groote zilveren bril op het tipje van zijn dikke roode neus, met zedig neêrgekemde graauwe haren, en een hooggekraagde jas bij wit stropje aan. »Meneeren, ik mogt wel eens vragen..." en hij kuchte, »... of dat,... van wege onze Maatschappij,... die altijd gekenmerkt heeft,... die altijd,.. al sinds jaren, zoo lang als ik ten minste lid ben,.... dat wij hier altijd als sprekers zeer bezadigde mannen hebben zien optreden.... De Maatschappij heeft altijd eene gematigde denkwijze gehad, en de redenaars,.. die waren altijd zeer gematigd. Menigmaal, dat wij hier Predikanten en anderen heeren hebben zien optreden, en Professoren, doktoren, kortom,... altoos van de meest bezadigde gevoelens, die we hier hebben hooren voordragen.

— »Ja wel," knikte de President, en tokkelde weêr eens liefelijk met zijn hamer.

»Maar," zeide de man op de gaanderij, en strekte zijn hand, met kringvormenden duim en voorvinger, beduidend over de balie, »maar!" riep hij luide, »ik meen te mogen opmerken, dat in de twee laatste jaren, wel eens hier in de Maatschappij mannen het woord hebben gevoerd, die allezins te boek staan voor de zoodanigen, die, met partijschappen als anderzins, geenszins gekenmerkt worden door zulke eene gematigde en bezadigde denkwijs en wijze van denken en spreken. Wij hebben hier sprekers gehoord zoodanig, dat wij tegen mekaâr zeijen, hoe drommel komt deze of die (wie hij ware!) hier... in de Maatschappij... een spreekbeurt te vervullen..."

(Verwondering bij 't Bestuur; het tikken van den hamer wordt nu een haastig doch zacht geklop.)

»Ik wil ze wel noemen, meneeren, de heeren die ik bedoel, ze staan aan het hoofd van zekere partijen,... en wij, met onze gematigde denkwijze,... de Maatschappij, die altoos door bezadigdheid heeft uitgeschitterd...."

President: »Mag ik weten...."

Lid van de gaanderij: »Haar naam weten? — Zeer gaarne, President,.... het zijn eigenlijk de heeren Izaak Dakkosta en Albertingtijm,..."

President: »Wilde u een voorstel doen?"

Lid van de gaanderij: »Ik wou vragen, of die heeren, als 't ware, hier in onze Maatschappij niet meer zouden mogen optreden...."

(President en Bestuurders raadplegen fluisterend.)

President: »Meneeren, het Bestuur gevoelt heel wel wat ons geëerd medelid bedoelt; maar het Bestuur kan aan dat lid *à gouverno* mededeelen, dat de heeren Da Costa en Alberdingk Thijm ook niet meer zullen optreden in de Maatschappij!"

Het Bestuur genoot een handgeklap voor »dezelfs moeite. Iemand trad het Lid van de gaanderij ter zijde, en vroeg: »Hebben Da Costa en Alberdingk Thijm hier dan ongepaste dingen gelezen?" Het antwoord was: »Neen, integendeel, 't was heel wel; heel onderhou.

dond, de zaal was stikvol en de leden waren wel voldaan; maar je begrijpt met de gematigde en bezadigde denkwijze van de gewone sprekers, en in de Maatschappij, die altijd in dien geest gesproken heeft, daar kan je toch zulke snuiters als Dakkosta en Albertingtijm niet laten optreden."

Bij de Herstemming voor het lidmaatschap der Tweede Kamer op 22 Junij is in het kiesdistrikt Dordrecht gekozen: de heer Mr. G. A. DE RAADT, die 596, tegen den heer A. Vogelsang, die 467 van de 1037 uitgebragte geldige stemmen bekwam; in het kiesdistrikt Gouda herkozen: de heer Mr. G. M. VAN DER LINDEN, die 976, tegen den heer Mr. G. Groen van Prinsterer, die 819 van de 1795 uitgebragte geldige stemmen heeft bekomen.

In het kiesdistrikt Tilburg, tusschen Mr. P. Gouverneur en Mr. C. C. A. Beens, zijn uitgebragt geldige stemmen 1229. De heer Mr. C. C. A. Beens vereenigde 755, de heer Mr. P. Gouverneur 474 stemmen op zich. Gekozen Mr. C. C. A. BEENS.

In het kiesdistrikt Zwolle, tusschen Mr. G. Groen v. Prinsterer en B. P. G. v. Diggelen, zijn uitgebragt geldige stemmen 1736. De Heer Mr. G. Groen v. Prinsterer vereenigde 928, de heer B. P. G. v. Diggelen 808 stemmen op zich.

Gekozen Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER.

Z. M. heeft benoemd tot vice-president bij het provinciaal geregtshof in Noord-Holland, Mr. J. M. van Maanen, thans raadsheer in hetzelfde hof, tot kommissaris van politie te Amsterdam Mr. B. J. Muller, thans advokaat aldaar, en plaatsvervangend kantonregter te Nieuwer-Amstel; tot notaris te Lisse, arrondissement Leyden, Samuel Maguet Hummel, kandidaat-notaris te Delft.

Z. M. heeft 1°. ingetrokken de benoeming van W. van Waning, tot burgem. van Krimpen aan de Lek;

2°. eervol ontslagen: J. J. Snel, als burgem. van Ouderkerk op den IJssel en van Berkenwoude; aan A. van Weel Dzn., als burgem. van Ooltgensplaat; en aan J. de Graaf, als burgem. van Sommelsdijk;

3°. benoemd tot burgem. van Ouderkerk op den IJssel, W. van Waning, ten einde die betrekking te vereenigen met die van burgemeester van Krimpen aan den IJssel en Stormpolder; van Berkenwoude, J. A. Snel, ten einde die betrekking te vereenigen met die van burgemeester van Stolkwijk; van Krimpen aan de Lek, Mr. J. van Andel; van Zwammerdam, A. M. van Lokkorst; van Kedichem, H. Bel, ten einde die betrekking te vereenigen met die van burgemeester van Arkel c. a.; van Ooltgensplaat en den Bommel, H. W. Croes; van Sommelsdijk, Mr. J. E. van den Broek; van Pernis, H. K. Vlielander; van Rijswijk, Jhr. Mr. J. H. Caan van Neck; van Ridderkerk en Rijsoort, H. W. Metman; van Oegstgeest, jhr. Mr. A. T. C. Gevers.

4°. bekrachtigd de benoeming van jhr. Mr. J. H. Caan van Neck, burgem. van Rijkwijk, tot sekretaris dier gemeente.

5°. eervol ontslagen de burgem. van Hendrik-Ido-Ambacht, W. Roodenburg, en van Sandelingen-Ambacht J. van 't Hoff;

6°. benoemd tot burgem.: van Hendrik-Ido-Ambacht en Sandelingen-Ambacht Mr. J. J. de Reus; van Anloo, J. A. Meursing; van Assen, H. J. Oosting; van Coevorden, L. Rikkers; van Dalen, Mr. J. A. ten Holte; van Diever en Vledder, S. van Roijen; van Eelde, Mr. H. Tonckens; van Emmen, Mr. L. O. Tonkens; van Gasselte, T. Braams; van Gieten, Mr. C. L. Kniphorst; van Havelte, W. F. Kymmell; van Hoogeveen, Mr. L. Carsten; van Meppel, J. E. Slot; van Norg, Mr. L. Homan; van Nijeveen, Mr. J. W. J. baron de Vos van Steenwijk; van Odoorn, Mr. S. Hellinga Tonckens; van Oosterhesselen en Zweeloo, Mr. J. P. Willinge; van Roden, Mr. C. W. Ellents Kymmell; van Rolde, Mr. H. Homan; van Ruinerwold, Mr. J. T. Nijsingh; van Sleen, J. Boelken; van Smilde, C. W. Ellents Kymmell Lz.; van Vries, C. H. W. van der Feltz; van Westerbork, Mr. S. J. Oosting; van Zuidlaren, jhr. Mr. P. A. G. de Milly; van Zuidwolde, J. L. Nijsingh, ten einde deze betrekking te vereenigen met die van burgemeester van de Wijk.

De Keizer van Rusland heeft onlangs, tijdens zijn verblijf te Warschau, benoemd tot Ridder der Stanislaus-Orde onzen landgenoot, den heer J. C. Singels, als ingenieur langen tijd belast met het opzigt over verschillende groote waterwerken in Polen, en thans weder voor korten tijd derwaarts vertrokken, om eenige groote werken te regelen.

De generaal-majoor Voet is ll. Zondag nabij Rijswijk overleden, 59 jaren oud.

Men schrijft uit Breda: De veelvuldige regen, houdt den hooibouw, die in deze streken nog al van belang is, zeer tegen; ook de boekweit heeft daarvan veel te lijden, doch volgens sommigen doet de overvloedige regen eene gewenschte uitwerking op de aardappelen, en wordt zelfs als een voorbehoedmiddel tegen de bekende ziekte gehouden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 22 Junij. Men houdt het voor waarschijnlijk, dat de Wetgevende Vergadering het budget, met terzijdestelling van de amendementen der kommissie van onderzoek, zal aannemen. In de zitting van heden werden de diskussien over dit onderwerp geopend. Louis Napoleon woonde de zitting bij, vergezeld van onderscheidene beambten van zijn Huis en van den minister van marine.

De heeren de Kerdrel en de Montalembert hebben de konstitutie bitter gehekeld, en eenen indruk gemaakt, die door de antwoorden van de heeren Stourm en de Parieu, de beide staatsraden, die met de verdediging van het budget belast zijn, niet heeft kunnen weggenomen worden.

Veel sensatie verwekte eene op het einde der zitting ingekomen boodschap van den President, behelzende, dat de vergadering wel de geheele hoofdstukken van het budget zou kunnen verwerpen, maar dat zij niet weder konde beraadslagen over zoodanige amendementen, welke de Raad van State niet had aangenomen. Men gelooft wel, dat het budget zal aangenomen worden, gelijk de Raad van State het heeft terug gezonden.

— Het Wetgevend Lichaam heeft in zijne zitting van heden mededeeling ontvangen van het wets-ontwerp betreffende de vereeniging der verschillende spoorweg-maatschappijen in het Zuiden.

— Onder de in omloop zijnde geruchten behoort, dat aan de leden van het Wetgevend Ligchaam eene schadeloosstelling zou verleend worden. Men schijnt echter niet te denken, dat zoo iets strijdig is met de grondwet, welke uitdrukkelijk verklaart dat de afgevaardigden geenerlei vergoeding zullen ontvangen.

— Eene brochure is heden in beslag genomen, welke aan de leden der Vergadering was toegezonden en ten titel draagt: *Wat is de Wetgevende Vergadering? Niets! Wat kan de Wetgevende Vergadering? Alles!* De schrijver betoogt, dat de Wetgevende Vergadering, krachtens de konstitutie, alleen de magt in handen heeft om het budget aan te nemen of te verwerpen.

— Men verzekert, dat de geruchten, alsof de President voornemens zoude zijn eene verzachting te brengen in de besluiten van 22 Jan., betreffende de goederen van het Huis Orleans, van allen grond ontbloot zijn.

MADRID, 18 Junij. Men schrijft uit Cadix, dat de gemeenteraad dier stad den 11 dezer, met eenparigheid van stemmen besloten heeft, om al de gemeente goederen in die provincie te verkoopen en de opbrengst in aktien van den Andalusischen spoorweg te plaatsen.

ENGELAND.

LONDEN, 22 Junij. Gisteren avond heeft Lord Beaumont, in het huis der Lords het ministerie geïnterpelleerd in de zaak van Mather; graaf Malmesbury heeft bij die gelegenheid zelf zijne politiek kunnen verdedigen. Hij heeft betoogd dat er hier geene verpligting bestond om Engeland te wreken, maar slechts om een bijzonder persoon te beschermen, die in een vreemd land geen meerder regt had dan de ingezetenen zelven. Volgens de Lords Aberdeen en Palmerston behoorde men niet van Toskanen, maar van Oostenrijk regt te vorderen, en de verklaringen van vorst von Schwarzenberg dienaangaande konden voldoende geacht worden.

In het Huis der Gemeenten heeft Lord Stanley verklaard, dat op aandrang der regering het leven van den ter dood veroordeelden Murray gespaard zou worden, en dat men weldra zeker zou weten of hij onschuldig dan wel schuldig ware (?).

— Volgens berigten uit Jamaica, tot 29 Mei, heerschte er de kinderziekte nog, doch de kracht dier ziekte was, ten gevolge van het meer algemeen worden der vaccinatie, aanmerkelijk gebroken.

— Ll. Vrijdag is te Edimburg het ruiterstandbeeld van den hertog van Wellington plegtig onthuld.

— Volgens de *Daily News* zal de ontbinding van het parlement op den 2 Julij stellig plaats hebben. De Koningin zal het parlement niet in persoon prorogeren

— De 15e verjaardag der troonsbeklimming van de Koningin werd ll. Zaturdag gevierd.

— Den 19 Junij hebben aan het ministerie van Buitenl. Zaken de ratifikatiën plaats gehad van het verdrag, waarbij de Deensche troonsopvolging geregeld wordt.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 23 Junij. In het stadje Schwabenic zijn in deze maand 108 boerenwoningen, 46 arbeiderswoningen en 44 schuren in de asch gelegd.

— De petitie voor de amnestie der voormalige leden van den Grooten Raad in Lucern telt reeds 12,000 onderteekeningen, en er zullen nog duizenden volgen. Desniettemin gelooft men dat de behandeling der amnestiekwestie door den Grooten Raad *ad calendas graecas* zal worden verschoven.

— Op dit oogenblik heeft er te Lucern eene bijeenkomst plaats van afgevaardigden uit de onderscheidene kantons van den Sonderbund, om de rekening der oorlogskosten, die men van dezelve vordert, te onderzoeken. Zij hebben nu reeds misrekeningen ontdekt ten nadeele van den Sonderbund tot een bedrag van 383,079 fr. Uit dien hoofde denkt men dat hun de resterende schuld der oorlogskosten wel zal kwijtgescholden worden.

— Elk der regementen, die de generaal Kalbermatten tot zamenstelling van het pauselijk leger aanwerft, zal uit 3000 man bestaan. Die generaal is de voormalige president van den staatsraad van Wallis. Hij voerde het bevel over de beroemde expeditie tegen het jonge Zwitserland.

— De heer Maijer, voormalig sekretaris van Staat van Lucern ten tijde van het Sonderbund, is door Z. M. Frans Jozef naar Weenen ontboden, die hem tot adviseur bij het departement van binnenlandsche zaken heeft benoemd. Men mag den heer Maijer geluk wenschen, dat hij na eene veeljarige ballingschap eene zoo eervolle betrekking heeft verkregen.

Z. H. Pius heeft den heer Th. Scherer van Solothurn, auteur van verschillende werken tot verdediging der katholijke godsdienst, eene groote medaille vereerd, waarop het borstbeeld des H. Vaders prijkt.

— Men schrijft uit Darmstadt, dat de snorrebaardenzaak van onze advokaten (gelijk men weet is het hun verboden geworden die te dragen) thans ook voor het hof van kassatie zal gebragt worden. Toen namelijk voor de Assises de verdediger van een beschuldigde door den President niet toegelaten werd, omdat hij een snorrebaard droeg, heeft de beschuldigde, wien de President een anderen advokaat zonder snorrebaard opdrong, dien geweigerd en zich in kassatie begeven. Mogt nu het hof dit middel van kassatie verwerpen, dan zal de advokaat er wel toe moeten besluiten, [illegible] te laten afnemen.

BERLIJN, 22 Junij. In de zitting der tolkonferentie, die heden plaats had, werd de beraadslaging over het Septemberverdrag, en wel over de kwestie, betreffende de beetwortelsuiker, die eergisteren reeds ter sprake gekomen is, voortgezet. De vermindering van de inkomende regten op de siroop was mede eergisteren het onderwerp der verhandelingen.

— In den jongsten ministerraad is besloten, dat de invoering der gemeentewet van 1850 op die plaatsen, waar zij niet reeds in werking gebragt is, zal gestaakt worden. Betreffende de bijeenroeping der provinciale stenden is nog niets besloten.

— Het wetgevende ligchaam der vrije rijksstad Lubeck heeft, in zijne jongste zitting, op voorstel van den Senaat, besloten, aan de Israëlieten dezelfde burgerlijke en andere regten toe te staan, als aan de overige ingezetenen [illegible]

ITALIE.

Men schrijft uit Turijn, dat de Kamer van Afgevaardigden het wetsontwerp over het burgerlijk huwelijk in deze zitting niet zal behandelen. Men veronderstelt, dat de Senaat in het wetsontwerp ter belasting van het personeel en meubilair talrijke wijzigingen zal brengen.

BELGIE.

BRUSSEL, 23 Junij. De *Emancipation* is gisteren te Parijs aan den post in beslag genomen, wegens het mededeelen van bijzonderheden omtrent de zittingen van den raad van State.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 24 Junij.

GETROUWD (23 Junij): J. C. de Charro met E. P. Keulemans

BEVALLEN (21 Junij): C. H. Doublet, geb. Drees, Z.

OVERLEDEN (18 Junij): Cornelis Wilhelmina van Cooth, wed. H. Kramer, 62 j — (20 Junij): J. M. Koning, 14 m. — M. M. C. Wickel, wed. J. C. Meijer, 64 j.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 23 Junij. De afloop der heden gehouden Veilingen van Tabak is als volgt: 76 vn. Maryland van 17½ tot [illegible] Kentucky [illegible] tot 75½, 53 kn. Seed Leaf van 14½ tot 32½ c., alles verkocht en 17 ccr. Domingo tot 26 c. opgehouden.

Nog zijn uit de 1ste hand afgedaan 30 en 21 vn. Maryland, per *Leila*; 43, 40, 27 en 20 vn. Maryland, per *Mississippi* en 15 vn. Maryland, per *Alabama*.

Heden zijn afgedaan tot geheimen prijs 81 leggers Batavia Arak, per *Nova Zembla* en 30 leggers dito per *Noord*.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 34 Junij. Heden verkocht van Tarwe: 128, 129 ℔ b. Pools. *f* 285, 290.

Van Rogge in Entr.: 118 ℔ n. Petersb. *f* 167; in cons.: 114 ℔ o. Gedr. *f* 150.

SCHIEDAM, 23 Junij. Rogge. Verkocht: 147/2 ℔ Windau *f* 190 kont.; 141/2 ℔ Arendsb. *f* 186 6/w — Gerst. 132/2 ℔ Koersche. *f* 174 6/w.; 131/2 ℔ Libau *f* 174 kont., 175 6/w.; 130/2 ℔ dito *f* 174 6/w. — Moutwijn *f* 11,75; Jenever *f* 15,25; Amst. Proef *f* 16,50, per Ned. vat zonder fust zonder de belasting.

ANTWERPEN, 23 Junij. *Granen.* De markt souteneert zich goed.

LONDEN, 22 Junij. *Ruwe Suiker.* Tot flaauwe prijs was er veel vraag voor W. I. soorten. Barbados gold in veiling 6 d. minder. *Vreemde.* De vraag houdt aan en men biedt volle prijzen. Eene lading fijn blond Havana is gedaan tot 25 s. 3 d. voor N°. 16 voor een vreemde haven. *Geraffineerd* Met meer vraag tot vorige prijzen; bruine Lompen 47 s. 6 d.; goed a fijn 48 a 51 s.

Koffij. Er was niets in veiling. Uit de hand is vrij wat omgezet. Native Ceylan ferm tot 44 a 44 s. 6 d.

Rijst Meer vraag voor de tweede hand en men betaalt volle prijzen.

Talk. Al wederom hooger en is gedaan tot 38 s. 9 d. voor oude en nieuwe.

21 Junij *Graanmarkt.* Engelsche Tarwe hooger en Vreemde meer gevraagd. In Gerst geene verandering. Haver. In goede kwaliteit schaars en nagenoeg tot de vorige prijzen gedaan, doch door de buitengewoon groote aanvoeren, was ze moeijelijk te verkoopen.

Veemarkt. De handel was heden over het algemeen traag, met eene [illegible], waarvan Runderen echter uitgezonderd waren. Er werden ca 3600 stuks Runderen aangevoerd, die meest tegen vaste en in eenige gevallen iets hoogere prijzen verkocht werden. Kalveren tot lagere en Schapen tot ongeveer de prijzen van ll. Maandag. Lammeren traag en Varkens onveranderd.

LIVERPOOL, 21 Junij. *Katoen.* De markt sloot ferm, maar zonder veel levendigheid.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		23 Junij 4½ u.	gebl.	24 Junij 4 u.	gebl.
Nederl., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		63 3/16	63 1/16	63 3/16	63 1/16
Dito Dito	3	75 1/16	74⅞	75	74⅞
Dito Dito	4	95	94⅞	95	94⅞
Dito Obligatien O. I.	4	94 11/16	94⅝		
Amortis. Syndic.	3½	94⅜			
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorweg.					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien		101⅛			
Belgie, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½	50½			
Dito bij Rotsch. en Volksv		51 1/16	51		
Frankrijk, Obligatien	3	66⅞	66⅞		
Spanje bij *Ardoin* 1835.	5				
Dito Nieuwe	1	22 5/16	21 15/16	22	
Dito 2/m. Beurveil.					
Dito	3	48⅞			
Dito Binnenl. 2400 P.		44¾	44 7/16	44½	
[illegible]	3		[illegible]		
Passive [illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	
Fransche Uitgest.		[illegible]	[illegible]	[illegible]	
Portugal te Londen 3 pCt. nu 4		40¼	40[illegible]		
Dito Dito		38 7/16	38¼	38⅜	38 3/16
Rusl. bij *Hope* 1798 en 1816	5	108	108⅛	108¼	
Dito Dito 1828 en 1829		106½			
Cert. bij d°. 1831 en 1833		96⅛	96½		
Dito	4½				
Dito bij *Hope*	4	91⅝	91½		
Dito bij [illegible]	4	91¼	91 3/16		
Dito bij id. 5de Serie	4		91 1/16		
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6		69		
Cert. van dito		69¼	69 11/16	69⅝	
Polen, Aand. à fl. 500					
Dito met Lot. à 300					
Amerika, Bank-Actiën		4⅝	4 9/16		
Pruissen, Aand. met Lot. R. 50 *f*					
Oostenrijk, Metalliek	5 pCt.	79¼	78⅞	79½	
Dito	2½				
Dito Nieuwe	2½	40½	41⅛	41¼	
Dito Nieuwe	5	88⅞	88⅛	88½	88⅜
Ween. Bank bij *Goll en C°.*		83¾			
Dito	4	69¼			
Letter B	5	88⅝	88¼		
Aand. met Loting fl. 500	*f*				
Nieuwe dito à 250					
Napels, Cert. *Lam en Bouwer* 5 pCt.					
Brazilie te Londen 1824	5	99⅞			
Dito Leening 1843	5	99¼			
Dito £ 200					
Peru	5	104			
Mexico	3	27 5/16	26½	26⅝	26 11/16
Venezuela à £ 100	3½	44 3/16			
Grenada à £ 100	2	23 1/16	22¾	22 13/16	
Ecuador à £ 100		4¼			

Polen, Cert. 4 pCt. 82¾, 13/16; Venezuela uitgestelde 17⅛.

Over het geheel heeft de lagere Londonsche beursnotering van gisteren ongunstig op onze markt gewerkt, en blijven [illegible] Binnenl. en Buitenlandsche effekten tot lagere prijzen aangeboden. Van eerstgenoemde waren inzonderheid 4 pCt. gedrukt en van de andere valt voornamelijk de achteruitgang van Spaansche, Mexikanen en Oostenrijksche te vermelden. Overigens was de markt in alle de andere soorten zeer lusteloos.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56¼	Livorno	2/m.	*f* 38⅞
„	zigt	„ 56 9/16	Napels	„	„ 81⅛
Bordeaux	2/m.	„ 56	Petersburg	„	„ 1,85
„	½/m.	„ 56¼	Weenen	6/w.	„ 29⅞
Madrid	3/m.	„ 246	Augsburg	„	„ 35⅝
Cadix	„	„ 246	Frankfort	„	„ 98¼
Seville	„	„ 242	Hamburg	2/m.	„ 35 3/16
Bilbao	„	„ 243	„	zigt	„ 35 7/16
Lissabon	„	„ 42	Londen	2/m	„ 11,95
Porto	„	„ 42	„	zigt	„ 12,—
Genua	2/m.	„ 46⅝	Rotterdam		„ ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 23 Junij. Belg. leen. 2½ pc. —; 1840, 5 pc. 100½; 1848, 100; 1852, —; Spanje Ard. 1 pc. 21¾; Binnenl. 3 pc. 44⅝; Coupons —; Rom. Leening 1835 —.

PARIJS, 22 Junij. Fransche 3 pc. 70,90; id. 4 pc. —,—; 4½ pc. 101,65; Schatk. 3,—; Bank-Actien 2790,—; Belg. 1840, 5 pc. 100⅜; 1842, 5 pc. —; 4½ pc. —, 2½ pc. —; Rusland 4½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje, Buitenl. 3 pc. 49; Binnenl. 3 pc. 45; Holl. 2½ pc. —; Piemont 1834, —,—; 1849, —,—; 1851, 970,—; Haïti 332,50; Rom. Leening 1850, 94½.

MADRID, 17 Junij. Spanje 3 pc. 46 9/16; Ardoins 1 pc. 22 9/16; Uitg. Schuld 5⅜; Coupons 1½.

LONDEN, 22 Junij. Cons. kont. 100⅞ a 101; op tijd 100⅞ a 101; Braz. 101 a 102; 1829/39 100½ a 101½; Den. 3 pc. 78 a 80; 5 pc. 105 a 106; Ecuad. 4⅝ a 4⅞; Gren. 22 a 22½; Uitgest. 10⅝ a 10⅞; Mexiko 33¾ a 34; Peru 4½ pc. 105½ a 106½; Uitgest. 65¾ a 66¼; Rusl. 1822 5 pc. 117 a 118, (N.) 4½ pc. 104¾ a 105; Portugal 5 pc. 100 a 102; 4 pc. 38 a 38½; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 22½ a 22⅞; 3 pc. 49½ a 50; Coup. cert. 3 a 3⅛; Passive 6 a 6⅛; Holl 2½ pc 64½ a 64¾; id. 4 pc. 96½ a 97½; Venez. 42 a 43; Uitgest. 17 a 17½.

WEENEN, 21 Junij. Met. 4½ pc. —; 5 pc. 97; Bank-Actien 1380.

BERLIJN, 22 Junij. Schuldbr. 3½ pc. 92¼, Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 95½; Pools. 4 pc. 86¾; Loten fl. 200 21¼; id. fl 300 153½; id. fl. 500 88½; Amsterdam zigt 142½p; id. 2/m. 142g.

HAMBURG, 22 Junij. Russ. Eng. Leen. 110¼; Stiegl. 4 pc. 90½; Spanje, Ard. 1 pc. 21¼; Binnenl. 3 pc. 42¼.

FRANKFORT, 22 Junij. Met. 5 pc. 82; 4 pc. 64¾; 2½ pc. 42; Bank-Actien 1385; Darmst. Loten fl. 50 94¼; id. fl. 25 29¾; Badensche Loten fl. 50, 64⅝; id fl. 35, 38; Nassausche 27⅛; Holl. 2½ pc. 63; Werk. Sch. 4 pc. 95⅝; Sijudie. 3½ pc. 94¼.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

SURINAME, 20 Mei. Klint, Wilhelmina, Amsterdam.

UITGEZEILD:

HELVOET, 23 Junij. A. G. Bouten, Karel August, Batavia.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 24 Junij in lading naar:

Keulen Ant. Grenshauser, Erbherzog Johan.
„ J. R. Wilson, Colln N°. 3.
Frankf. & Coblenz G. Windolff, Frankfort N° 14.
Dusseldorp, Neus en Urdingen W. Wientjes, Niederrein N°. 2.
Mainz K. Ran, Pauline.
Manheim J. G. Kroll, Hoffnung.
Ludwigh. & Heilbr. J. Kirchener, Ludwigshaven N°. 8.
Weesel P. J. Balk, Vrouw Rebecca.
Duisburg C. Scholten, Hoffnung.

AMSTERDAM 24 Junij vertrokken:

Weesel F. Beijer, Wilhelmina.
Keulen H. J. Wilson, Colln N°. 11.
Dusseldorp, Neus en Urdingen W. van Maanen, Niederrein N°. 9.

Rijnhoogte: Arnhem 23 Junij 2 el 73 dm. Keulen 23 „ 12 vt. 6 „

PLAATSNIJDER EN HERTOG, *oorspronkelijk historiesch drama, in vijf bedrijven en zeven tafereelen door Mr. S. J. Cohen. Amsterdam, M. Westerman en Zoon*, 1852.

Velen zullen vragen, waarom gesproken van dit armzalig stuk, dat zooveel historische onwaarheid bevat, het ellendigste deïsmus aanprijst, en — als ware dat alles niet genoeg — alle wetten van kunst en van het gezond verstand verkracht?

Wij moeten erkennen dat, zoo er ooit een drama is geschreven, dat beneden kritiek is, het bovenstaande daarop met volle regt mag aanspraak maken. Maar wij achten het niet nutteloos er toch een enkel woord van te zeggen, niet zoo zeer om des heeren Cohen's algeheele onbevoegdheid tot het schrijven van Dramaas aan te toonen, als wel om, zoo mogelijk, een hindernis te stellen op den weg, die hier door den schrijver wordt aangewezen en het eerst betreden. Wij bezitten geen oorspronkelijk Historiesch Drama, in proza, naar de regels der nieuwere school; — en de heer Cohen heeft de *initia* willen stellen om eindelijk in dat bezit te geraken, hopende dat anderen zijne schreden zullen volgen. Wij hopen dat niet, en willen liever geen historiesch Drama in proza bezitten, dan er te hebben, die, als misgeborenen en wanstaltige gedrochten, ons kunstgevoel pijnigen, onze historie vervalschen en het publiek op ergerlijke wijze misleiden. De schrijver zegt in zeer onverstaanbare woorden, dat het voorbeeld des Konings om het nationaal tooneel uit zijnen sluimer op te wekken, hem tot dezen arbeid heeft aangespoord. Die zucht van navolging prijzen wij, maar verheffen onze stem tegen het ons opdringen van ellendige stukken en kunstelooze voortbrengselen, al is het zelfs op ingeving van den geëerbiedigden vorst des Lands. Het hier gegeven voorbeeld mogt eens navolging vinden....

Te meer nog spreken wij van dit Drama, omdat de heer Cohen zegt, daarin, zooveel hij kon, te hebben aangetoond de rampzalige gevolgen van godsdiensthaat en partijgeest; en den vreemdeling (hier een Spanjaard) steeds bezig om godsdiensthaat en partijgeest op te wekken, ten einde daarvan de voordeelen te trekken. Dat alles is van hoog belang en vordert onze aandacht wel, voornamelijk wanneer dat zal worden aangetoond uit onze vaderlandsche geschiedenis, en vraagt om op het nationaal tooneel te worden opgevoerd om den ouden vaderlandschen volksgeest in ons allen weder op te wekken. Wij meenen daarom ons niet aan tijdverspilling schuldig te maken, met een klein onderzoek in te stellen naar de historische waarheid, het plan, den vorm, den stijl, met één woord, naar de waarde van het voor ons liggend Drama.

De historische grond van het geheele stuk is eene onwaarheid. Dat op den 23sten van Lentemaand in den Haag een zekere Kornelis de Hooge, plaatsnijder, werd onthalsd en gevierendeeld, omdat hij zich voor een bastaard van Keizer Karel V. had uitgegeven, zich een aanhang zocht te maken, en 4000 boekjes, getiteld *hoognoodige waarschuwing* en 600 brieven aan de schutterijen der steden had laten drukken, willen wij voor waarheid aannemen; dat de Delftsche Jakob Vos en de Vriesche Jan Rataller hem de behulpzame hand boden zoowel in het een als het ander, en dat een gewezen kamerling van Keizer Karel hem die vorstelijke afkomst heeft in het hoofd gepraat, willen wij ook toegeven, hoewel dit laatste toch al moeijelijk te onderstellen is: maar, ziedaar het geheele historische feit.

Wat maakt de heer Cohen daarvan? Een *intrigue* van Spanje, om in het hart van Holland een opstand te bewerken ten voordeele van Graaf Philips III en om den Prins van kant te maken, of, gelijk het heet, uit den weg te ruimen. Daartoe worden een Dominikaner monnik, pater Johannes, en een kamerling van Keizer Karel V gebezigd; dezen reizen af naar Holland, roepen Kornelis de Hooge met zijne vrienden bijeen en leggen de verklaring af, dat Kornelis de Hooge de zoon is van Keizer Karel en door hem bestemd om over de Nederlandsche gewesten als Graaf te heerschen, wanneer zijn broeder Philips, zoo als te voorzien was, te streng en te wreed zou handelen, en dat hij in alle gevallen de hertogelijke kroon van Gelder van zijn vader ten erfdeel had ontvangen. De zamenzwering wordt ontdekt en Kornelis de Hooge sterft niet op het schavot, maar brengt zich met vergift om het leven.

Niet alleen dat deze voorstelling tegen de historische waarheid aandruischt, maar zij mist nog daarenboven allen grond van waarschijnlijkheid, ja van mogelijkheid zelfs. Die oude pater Johannes heeft Kornelis als een pas geboren wicht ter opvoeding gekregen en hem sedert dertig jaren het geheim zijner geboorte verborgen gehouden. Dat plan moest dus reeds in 1552 gemaakt zijn, toen er nog niet de minste reden toe bestond, toen er nog niet aan gedacht kon worden. Keizer Karel behoefde ook niet de Utrechtsche familie van Kornelis' moeder zóózeer te vreezen, dat hij het verblijf van het kind gedurende 30 jaren verborgen hield. Wie zou het gewaagd hebben om dat kind op te ligten en protestantsch op te voeden? Daarenboven, de Hooge moet wel een zeer beperkt verstand bezeten hebben, om zich dus te laten bedriegen, en zelfs te gelooven, dat Philips van alles onderrigt is, hem voor zijn broeder erkent en hem de regering afstaat! Dat is toch wat al te erg, mijnheer Cohen! en zulk een man kon Spanje toch niet tot hoofd eener zamenzwering kiezen. Of was Spanje even dom als de Hooge?

Wat het *plan* aangaat, dat de schrijver gemaakt heeft om het historiesch feit volgens zijne zienswijze dramatiesch voor te stellen, — t' is bitter ongelukkig uitgevallen. Het eerste en tweede bedrijf leveren een afzonderlijk Drama, dat geheel is afgespeeld wanneer de gordijn valt. De Hooge weet niet wie hij is, haakt vurig om zijne afkomst te kennen, en wordt eindelijk van alles onderrigt, ziet zich tot Hertog van Gelder uitgeroepen en zweert met de hem omgevende vertrouwelingen ten voordeele van Spanje te zullen werken. Met het derde bedrijf begint een geheel nieuw Drama, dat met een paar zwakke draadjes aan het vorige is vastgeknoopt, maar geheel op zich zelf staat. De Hooge bemint de dochter van een boekdrukker en wordt wederbemind; doch de vader van het meisje wil haar uithuwelijken aan zijn voedsterzoon en meesterknecht, die insgelijks zegt haar te beminnen. Visser de meesterknecht, ofschoon Protestant, heeft zich in het geheim aan de partij van de Hooge aangesloten, in de hoop van in troebel water voordeelig te kunnen visschen en — 't is wel wat zonderling gedacht van mijnheer Cohen — daardoor in staat gesteld te worden van Bernardine te dwingen zijn hand aan te nemen. Later ontdekt hij in de Hooge zijn medeminnaar en geeft hem de keuze tusschen den dood of den afstand van Bernardine. Kornelis en Bernardine blijven elkaâr getrouw en Visser, die alle de oproerige geschriften zonder weten zijns meesters heeft gedrukt, verraadt de zamenwering en levert de Hooge uit. Daar moge al in de beide eerste bedrijven met een enkel woord van de Hooge's liefde voor Bernardine en van de zamenspanning van Visser gerept zijn; en bestaat hier volstrekt niet die eenheid van plan, die ieder Drama noodzakelijk in de eerste plaats hebben moet. Wij ontmoeten hier twee verschillende feiten, die stof leveren voor twee Dramaas, en die met geen mogelijkheid tot één geheel kunnen gebragt worden.

Vandaar dat het Drama des Heeren Cohen volstrekt geen *intrigue* heeft, ons niet boeit, ons niet naar den

afloop der gebeurtenis doet haken: het gaat traag, lam, vervelend voort, en wij kunnen even goed na het afspelen van het tweede bedrijf naar huis keeren, om morgen avond de drie volgende bedrijven te gaan zien, al blijven, tot vader Gillesteijn aan het volk op hartroerenden toon heeft gezegd: »ziet daar dan de gevolgen van godsdiensthaat en partijzucht!" Het eenige verschil zal daarin bestaan, dat wij ons in het laatste geval een paar uren langer zullen verveeld hebben.

De uitvoering van het plan is weder even gebrekkig Geene schoone, treffende, handelende tooneelen, dat trouwens ook onmogelijk is, daar er volstrekt geen handeling in het stuk is, maar vervelende en langdradige alleenspraken, bijna altijd over *slapen* en *droomen*, die de verschillende tooneelen moeten zamenlijmen. Soms zelfs wordt het tooneel gesloten met het vertrek van den eenigen persoon, en moet er eerst een ander optreden om weder voort te spreken; dan weder treden een paar op om zich met elkaâr over het een of ander te onderhouden, terwijl dramatische personen toch wel niet op het theater mogen verschijnen, om zich met elkander te onderhouden, en ieder tooneel een motief behoort te hebben. Vele tooneelen van ons Drama kunnen wij gerust missen, zonder iets te verliezen; om maar iets te noemen, want wij kunnen het geheele stuk niet ontleden:

De vier eerste tooneelen van het derde bedrijf leveren ons niets dat aan het dramatiesch feit iets afdoet, of dat wij niet van zelfs als geschied onderstellen: zij vertragen den gang en vervelen bij gevolg. Het vijfde tooneel past in een vaudeville van den laagsten — ik had bijna geschreven: gemeensten — rang... daar leert men uit vrijen gaan; en de les luidt: beloof je mijn vrouw te zullen worden of ik verzuip je! Waarop het antwoord niet achterwege blijven: Nu, ja! als je dat van plan zijt, dan maar liever trouwen! En dat in een oorspronkelijk historiesch Drama, waarin drie moorden geschieden!.... *C'est l'excès du ridicule joint à l'excès de l'horreur.*

Op dezelfde wijze zouden wij kunnen voortgaan tot de twee laatste tooneelen van het vijfde bedrijf, die als lamme aanhangsels het Drama sluiten, dat reeds in het zevende tooneel geëindigd is.

Maar wat vooral in het werk des heeren Cohen onverdragelijk is, het zijn de schertsende woorden en spotternijen bij de *would-be* hoogst tragische toestanden. Ja, het drama is hier misschien iets anders nog dan hoogst tragiesch; daar wordt van het theater eene soort van slagtbank gemaakt, en de toeschouwer moet getuige zijn van niet minder dan drie moorden, die onder zijne oogen (op het tooneel zelf) plaats grijpen. En dan te midden van die afgrijsselijke gebeurtenissen hoort men niet alleen een ouden man les geven in het vrijen over zijne dochter, maar de flaauwste, de laagste praat over een geschonden neus, over een luilekker leven te Dokkum, en al die fraaije dingen meer. De schrijver moet wel bitter kleine gedachten van zijne lezers of toeschouwers koesteren, dat hij zich zelfs niet ontziet om zulke rimram, zulk vloeken tegen kunst- schoonheid- en waardigheidsgevoel uit te geven. En dat nog al, omdat de Koning zoo vóór het nationaal Tooneel is!

Van de karakteristiek, door den heer Cohen in zijn Drama nedergelegd, kan ik niets zeggen, om de doodeenvoudige reden, dat er van de zestien sprekende personen niemand is, die een karakter bezit. De meesten zijn hybridiesch, vertoonen zich telkenmale weder geheel anders, en beduiden volstrekt niets. Daar komt niet één enkel persoon op, die een groot, een edel, een hartstogtelijk karakter heeft, niemand, die groot is, ook in zijne verkeerdheid of dwaling. Van Kornelis de Hooge weten wij niets te maken. Nu eens toont hij zich edel, wanneer hij verbiedt, dat de Prins zal worden uit den weg geruimd, en weigert te ontvlugten; maar dan weder is hij onvoorzigtig, traag en laf en laat Visser, dien hij toch in zijne magt had, hem verraden. Rataller is een lafaard, die van niets dan van zijn neus en van Dokkum weet te praten, en echter mede zamenspant en een handje helpt om Visser van kant te maken. Vos en Bernardine bezitten misschien nog iets, dat naar karakter zweemt; maar Gillesteyn staat zijne dochter toe, waarom weet niemand, om den moordenaar zijns pleegzoons te bezoeken in de gevangenis, en Pater Johannes, ofschoon Dominikaner monnik, spreekt al zeer onverschillig met den protestantschen boekdrukker over het verschrikkelijk geval, ja, helpt zelfs Bernardine om toegang te verkrijgen tot de Hooge. Dat de heer Cohen het Christendom waarschijnlijk weinig kent en Pater Johannes en de Hooge wel eens laat spreken alsof zij niet katholijk waren, willen wij gaarne verschoonen; maar dat hij op de vraag, waar de ziel is van iemand, die zich aan zelfmoord heeft schuldig gemaakt, laat antwoorden: in den hemel! is toch wat al te grof. Dat leert de oude wet toch ook niet.

Bezitten de personen geen eigenaardig en sterk sprekend karakter, dan is de reden reeds aangegeven, dat ook die tooneelen, die inderdaad pathetiek konden en moesten zijn, van allen pathos beroofd zijn. Het vijfde tooneel van het vierde bedrijf en vooral het zevende tooneel van het laatste bedrijf konden heerlijke tooneelen geleverd hebben, konden ons getroffen, geschokt, medegesleept hebben, waren zij door de hand eens kunstenaars gevormd; nu zijn zij akelig, koud, laf.

De schrijver schijnt ook bijzonder veel van klokken te houden: ieder oogenblik moet er een klok slaan; ook slapen en droomen op het tooneel schijnt hem te behagen. Nu dat is voorzeker het beste middel om weinig of geen aktie te krijgen. En dan dat oude Hollandsch van den griffier! ...... Of spraken de overige personen het Hollandsch van onze dagen? Misschien spraken zij wel betere taal en in fraaijer stijl, dan wij wel eens in onze dagen zien bezigen, ook zelfs in het Drama: maar dat is toch een beetje te gek. Wij zouden vervolgens ook wel eens weten willen, waarom telkenmale tusschen de tekst wordt aangewezen, wat de sprekende persoon doen en welke gebaren hij moet maken. Leg de aktie in de woorden, die gesproken worden en de tooneelist, of hij zou geen tooneelist meer zijn, zal u terug geven, wat gij zelf gedacht en gevoeld hebt, toen gij schreeft.

Intusschen is het voorgaande nog niet voldoende om onzen lezers de waarde van het Historiesch Drama des heeren Cohen ten volle te doen kennen. Wij hebben nog slechts van vorm en inkleeding des stuks gesproken, en, zoo wij vertrouwen, onze meening gemotiveerd, dat het beneden kritiek is. Wat evenwel thans nog van zijne strekking te zeggen? Wij achten het overbodig haar in 't breede te karakteriseeren. Dit zij genoeg: dat het stuk geene andere strekking heeft dan de verheerlijking en de aanprijzing van het ellendigste, van het platste deïsmus! »Weg met alle geopenbaarde godsdienst," is de roep die u tegenklinkt uit elk tooneel van des heeren Cohen's drama; »weg met alle geopenbaarde godsdienst, daar zij slechts eene bron is van haat, van burgertwist en verdeeldheid tusschen de gezinnen; en niets anders; en daarom dan ook: leve de godsdienst der Fransche encyklopedisten!" En tot het prediken van zulke stellingen moest nu het Historiesch Drama overgeplant worden op onzen bodem, en moest der kunst en der schoone moedertale zulk gruwzaam geweld aangedaan worden!...

Mijnheer Cohen! Wij bidden u, besteed de oogenblikken, u door ernstige bezigheden niet ontnomen, aan het lezen en bestuderen van wat gij wilt; aan het lezen en herlezen van goede modellen; aan 't lezen en herlezen ook bijv. van de nationale Dramaas van Hofdijk en Schimmel; en zoo gij liever een meer burgerlijk Drama in proza wilt, schaam u niet, bij uwe naburen ter schole te gaan; of — ga liever eene wandeling doen in de plantagie of op de buitensingels, maar schrijf nooit meer historische Dramaas, en waag het niet verder om anderen op een nog onbetreden pad te leiden.

ADVERTENTIEN.

VIJFTIGJARIGE ECHTVEREENIGING

VAN

H. BOGAERS

EN

M. C. SANDERS.

HELMOND, 24 Junij 1852. (2043)

NIEUWE ZOMER BLOEMEN.

Bij A. PERRIN,

Oude Leliestraat, N°. 10, *bij de Heerengracht*,

is ontvangen om te verkoopen TEGEN BUITENGEWOON LAGE PRIJZEN, vele zelfs nog lager dan te Parijs, voor eene der Parijsche fabrieken een AANZIENLIJK assortiment fijne Bloemen, voor op en onder de hoeden, voor mutsen en om te kappen; Jumelles, Jardinières, fijne Rozen, Fleurs Naturelles, Bruid- en andere Kapsels, Kinderkransjes en Guirlandes.

Eene groote partij fijne en ordinaire Bloemen, Wasvruchten en gemaakte Bouquetten voor vazen, manden, tafels; Camelia's, Dalia's, Rozenboomen, Hyacinthen enz. in potten. (Voor *Winkeliers* ruime vermindering en gewone conditiën.)

Bij DENZELFDEN worden gemaakt voor ROOMSCHE KERKEN, ronde en platte Altaar-Bouquetten, Slingers voor waskaarsen, Bruiloft-Bouquetten, Kransjes voor jonge jufvrouwen welke de eerste communie doen en voor strooisters; Couronnes voor *Moeder-Gods*beelden, immortelles, kransen enz., als ook alle soorten van Bloemen om kamers, spiegels, stoelen enz. te versieren, bij gelegenheid van bruiloften en feesten (in koop en in huur) *Repareert* beschadigde Bloemen. *Verkoopt* al wat noodig is om Bloemen te maken, Papieren, Verwen, Bladen, groene Mos, Gereedschappen enz. *Monteert* alle soorten van vogelen.

Volgens de nieuwste patronen worden alle stoffen voor kleedjes, mantilles enz., *uitgeslagen* of met bloemen *gegaufreerd*.

Op franco aanvrage zendt goederen of monsters buiten de stad.

(NB.) De resterende Bloemen voor hoeden en mutsen van verleden jaar, hoewel zoo goed als nieuw (hij partijen) worden voor de helft der gewone prijs verkocht. (1821)

DE PILLEN VAN HOLLOWAY *zijn een voortreffelijk middel in gevallen van leverkwaal en gebrek aan spijsvertering.*

De heer Wilson welke kortelings is teruggekomen uit Bengalen, waar hij gedurende onderscheidene jaren in dienst der Oost-Indische Kompagnie was geweest, vervoegde zich onlangs ten huize van den professor Holloway en betuigde hem zijne volmaakte tevredenheid over de goede uitwerking zijner onvergelijkelijke pillen. Sedert jaren had hij aan leverziekte en gebrek aan spijsvertering geleden, welke laatstgenoemde ongesteldheid zoo sterk was, dat hij maanden lang niets dan zeer ligte spijzen kon gebruiken; geene andere middelen baatten hem, dan de pillen van Holloway, door welker gebruik hij thans volmaakt weder hersteld is.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt, *Doosjes Pillen* à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23,50.

Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3,30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtschestraat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij A. P. MILIUS te *Utrecht*, en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablishment.* (1827)

(3034) Heden is van de pers gekomen:

BRIEF van de Hoog-Eerwaarde Kerkvoogden van *Nederland* aan Z. H. PIJUS IX, tijdens Zijne Ballingschap te Gaëta. Uit het Latijn vertaald en uitgegeven door J. H. M. AERSSEN, R. K. Priester.

Verkrijgbaar gesteld bij A. P. MOUW, Boekhandelaar te *Oudenbosch*. Prijs . . . . *f* 0,15

Per dozijn . . . » 1,50

Verkrijgbaar in den Boekhandel van C. L. VAN LANGENHUYSEN, voor den verminderden prijs, zoo als daarbij vermeld wordt.

ROME ET LORETTE, par LOUIS VEUILLOT. Orné des gravures en bois gr. in8°. In plaats van 3 fr. 50 c. *f* 0.80

VIE DE LA PRINCESSE AMELIE DE GALLITZIN, née comtesse de Schmettau, par THÉODORE KATERKAMP. In plaats van 1 fr. 50 c. . . . . *f* 0.60

HISTOIRE civile et religieuse de la Colombe depuis les temps les plus reculés jusqu'a nos jours par FELIX BOGAERTS, vignettes par WITKAMP. In plaats van 1 fr. *f* 0.40

LE VER RONGEUR DES SOCIÉTÉS MODERNES, ou le paganisme dans l'Education, par l'abbé GAUME. In plaats van 90 cent. . . . . *f* 0 40

OEUVRES COMPLÈTES de FÉLIX BOGAERTS, 1 gr. vol. en 2 col. In plaats van 4 fr. . . . . *f* 1 55

DICTIONNAIRE DES PRÉDICATEURS, ou Choix des meilleurs Sermons prononcés par les Orateurs, les plus distingués, 4 forts vol. gr. in 8°. en 2 colonnes. In plaats van 25 fr. . . . . . . *f* 11 00

HISTOIRE de la Compagnie de Jésus par J CRÉTINEAU JOLY, 3 vol. gr. in 8°. en 2 col. In plaats 7 fr. 50 . . . . .

JOURNAL DES PREDICATEURS, de 5 eerste Jaargangen in plaats van *f* 28 50 . . . . *f* 20.00 (enkeld exemplaar).

MAXIMES SPIRITUELLES pour la conduite des âmes, par le R. P. GUILLARÉ, 3 vol. gewone prijs fr. 3.75 voor . . . . *f* 1.45

INSTRUCTIONS PASTORALES sur les Épitres de tous les Dimanches et fêtes de l'année et de tous les jours de carême par le rev. M. RAQUIN, 2 vol. gewone prijs fr. 3.50 voor 1.35

LES SAINTS ANGES CONSIDÉRÉS dans leur nature, leur ministere et leur bienveillance à notre égard, par l'abbé PRAU, 2 vol. . . . . . . *f* 0.95

SERMONS DE BEAUVAIS, 4 vol. gewone prijs fr. 4.00 voor . . . . *f* 1.55

SERMONS CHOISIS du P. LE JEUNE, 2 vol. gewone prijs fr. 2.00 voor . . . . *f* 0.80

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.